

Секція 1. Фінанси, страхування і біржова діяльність

Коваленко Дмитро Іванович

кандидат економічних наук

доцент кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки

Київський національний університет технологій та дизайну

м. Київ, Україна

Ломако Карина Вадимівна

магістр кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки

Київський національний університет технологій та дизайну

м. Київ, Україна

**ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-
ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА**

Світова фінансова криза торкнулась багатьох секторів економіки України і негативно вплинула на діяльність багатьох підприємств. Найбільше криза проявила себе у великих містах, в яких акумулюють свою діяльність банківські, торговельні, будівельні та інші суб'єкти господарювання. Ускладнення доступу до кредитів та інших фінансових ресурсів призвели до спаду або згорання діяльності, погіршення фінансово-економічних показників, зменшення фінансової стійкості та стабільності вітчизняних підприємств.

Оцінка погіршення фінансового стану підприємств засвідчила, що основною причиною виникнення ознак кризових процесів на підприємстві є недосконалий антикризовий менеджмент. виправити таку ситуацію можливо за рахунок дотримання належного рівня фінансово-економічної безпеки підприємства.

Забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства є досить актуальним питанням в сучасних умовах господарювання, так як останнім часом все частішими стають випадки недобросовісної конкуренції, фіктивного підприємництва, рейдерських атак, які є загрозою нормальному функціонуванню і розвитку підприємства [1].

Існуючі в науковій літературі визначення та підходи до трактування сутності категорії «фінансово-економічна безпека» доводять, що вони переважно засновані та ототожнюються з взаємопов'язаними категоріями «фінансова безпека» та «економічна безпека».

Донині немає чіткого визначення поняття «фінансово-економічна безпека», яке б чітко розрізняло його від понять економічної та фінансової безпеки.

Більшість авторів базовою категорією понятійного апарату фінансово-економічної безпеки підприємства вважають економічну безпеку, визначаючи її як стан найбільш ефективного використання ресурсів для подолання загроз і забезпечення стабільного функціонування підприємства сьогодні і в майбутньому [1].

Інші науковці більш схиляються до думки, що фінансово-економічна безпека відображає такий фінансовий стан підприємства, який характеризується стійкістю до зовнішніх та внутрішніх загроз, здатністю реалізувати власні інтереси, місії і завдання та забезпечувати їх достатніми обсягами фінансових ресурсів [2].

Автори, які ототожнюють поняття фінансової та фінансово-економічної безпеки, вважають їх складовою економічної безпеки та спроможною забезпечити фінансову стійкість, платоспроможність, ліквідність та фінансову незалежність підприємства у довгостроковій перспективі [2].

Розуміння сутності фінансово-економічної безпеки підприємства не буде цілісним, якщо не врахувати її основні функціональні цілі [3]. Серед

них автори виділяють цілі, які стосуються не стільки фінансових аспектів діяльності підприємства, а суто економічних результатів, зокрема: досягнення високої ефективності менеджменту, оптимальної та ефективної організаційної структури управління підприємством, досягнення високого рівня кваліфікації персоналу та інтелектуального потенціалу, зменшення негативного впливу на навколишнє середовище, правовий захист всіх ланок господарської діяльності, інформаційний захист та ін.

Найбільший негатив для підприємства несуть фінансові загрози, які можуть мати як об'єктивний, так і суб'єктивний характер.

Наявність значної кількості загроз в забезпеченні фінансової стійкості підприємства вимагає вдосконалення механізмів забезпечення його фінансово-економічної безпеки. Реалізувати ці вимоги можливо за рахунок моніторингу внутрішніх та зовнішніх загроз, можливого їх впливу на результати діяльності підприємства та розробки превентивних управлінських рішень.

Основними функціональними цілями забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства можна вважати: забезпечення високої економічної ефективності роботи (рентабельності всіх видів), забезпечення ділової активності і відповідно, забезпечення фінансової стабільності та незалежності підприємства [4].

Управління фінансово-економічною безпекою підприємства передбачає реалізацію певного механізму, складовими якого є певні принципи, методи, інструменти та важелі. Серед методів виділяють адміністративні, економічні, організаційно-технологічні, інституційно-правові, інформаційні та соціально-психологічні [5, 6, 7].

Управління фінансово-економічною безпекою в зарубіжній літературі найчастіше розглядається як зовнішнє управління, що здійснюється спеціально підготовленими та запрошеними на підприємство фахівцями і доцільно тільки на підприємствах, банкрутство яких має негативні суспільні

наслідки. На інших підприємствах організація менеджменту безпеки здійснюється на основі принципів саморегулювання [8].

Узагальнюючи думку багатьох авторів, серед проблем фінансово-економічної безпеки підприємства, які потребують невідкладного вирішення, необхідно виділити:

- відсутність визначеності у виборі складових фінансово-економічної безпеки підприємства;
- труднощі з визначенням складу оціночних критеріїв складових фінансово-економічної безпеки;
- відсутність загальновизнаних вітчизняних методик оцінки рівня складових фінансово-економічної безпеки підприємства, оскільки підходи, які здобули визнання у зарубіжній практиці, не завжди можна застосувати в умовах економіки України;
- відсутність методики комплексної оцінки рівня фінансово-економічної безпеки підприємства, з урахуванням всіх її складових. Ця проблема досить істотна, оскільки рівні різних складових визначаються за різними шкалами, що ускладнює їх зведення в єдиний комплексний показник [9].

Література:

1. Олейникова Е. А. Основы экономической безопасности (государство, регион, предприятие, личность): учеб. пособие / Е.А. Олейникова. – М.: ЗАО «Бизнес-школа «Интел-Синтез», 1997. – 288 с.
2. С. В. Леонов, Н. Г. Пігуль, І. М. Боярко та ін.. Управління фінансами акціонерних товариств [Текст] : навчальний посібник / Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України» ; [С. В. Леонов, Н. Г. Пігуль, І. М. Боярко та ін.]. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2013. – 305 с.

3. Мойсеєнко І. П. Особливості формування фінансово-економічної безпеки підприємства [Текст] / І. П. Мойсеєнко // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна. Збірник наукових праць. – 2011. – Вип. 1. – С. 140-147.
4. Джевицкая Е.С. Технологии управления коммерческой эффективностью деятельности производственной организации / Менеджмент: опыт, проблемы, перспективы. Монография. – Пенза: ПГУАС, 2016. – С. 21.
5. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення [Текст] : монографія / Т. Г. Васильців, В. І. Волошин, О. Р. Бойкевич, В. В. Каркавчук ; за ред. Т. Г. Васильціва. – Львів : Ліга-Прес, 2012. – 386 с.
6. Мойсеєнко І. П. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства [Текст] : навч. посібник / І. П. Мойсеєнко, О. М. Марченко. – Львів, 2011. – 380 с.
7. Орлик О. В. Методи управління фінансово-економічною безпекою [Текст] / О. В. Орлик // Сборник научных трудов SWorld. – Иваново : МАРКОВА АД, 2014. – Т. 28. – Вып. 1. – С. 37-41.
8. Мойсеєнко І. П. Системний механізм управління фінансово-економічною безпекою підприємства / І. П. Мойсеєнко // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія економічна. – 2013. – Вип. 1. – С. 284-291.
9. Концептуальні засади формування фінансово-економічної безпеки: кол. моногр. / за заг. ред. д.е.н., проф. Шкарлета С.М.; М-во освіти і науки України; Чернігів. нац. технол. ун-т – Ніжин: ФОП Лук'яненко В.В. ТПК «Орхідея», 2015. – 439 с.